

Споживання

Інтернет вплинув на всі сфери нашого життя, у тому числі й на сферу послуг. Завдяки новим технологіям ми можемо робити покупки онлайн у будь-яких магазинах світу. А Інтернет у цьому разі виступає в якості зручного засобу споживання: вибору, оцінки, замовлення та оплати товарів.

Поряд з очевидними перевагами покупок онлайн — економія часу, нижчі ціни, величезний асортимент — існують і певні споживчі ризики.

Багато з них нам знайомі з реального життя: недостовірна реклама, підроблений або неякісний товар, махінації з платежами.

У віртуальному світі кіберзлочинці намагаються заволодіти персональною інформацією користувачів для розкрадання грошових коштів. Тож твої знання про роботу в Інтернеті мають включати і навички безпечного споживання. Навчися розпізнавати дії шахраїв і протистояти їм.

.....

ЗМІСТ

1. Фішинг
2. Психологічні прийоми шахраїв
3. Реклама
4. Правила безпечних покупок онлайн
5. Ігри

ФІШИНГ

Фішинг — це одна з найпоширеніших форм шахрайства. Завдання фішингу — отримати персональні дані у користувача, щоб потім використовувати їх зі злочинною метою.

В арсеналі у зловмисників — методи, які базуються на знанні людських слабкостей та дій, які ми здійснюємо автоматично, не замислюючись. Тобі повідомляють, що ти став мільйонним відвідувачем сайту, пропонують планшетний комп'ютер в обмін на заповнення анкети або обіцяють розповісти про швидкий та легкий заробіток? Будь обережним: це типові хитрощі.

Не поспішай заповнювати анкету! Навіть якщо потрібно повідомити невинні, на перший погляд, дані: прізвище, ім'я, адресу та номер телефону. Часто достатньо введення даних без натискання кнопки «Відправити», щоб шахраї заволоділи інформацією.

Для того щоб дістати особисту інформацію користувачів, кіберзлочодії створюють подробиці фішингові сайти, які за своїм оформленням можуть нічим не відрізнятися від сайтів реальних організацій, зокрема банків.

Отримавши від знайомого дивне повідомлення з проханням перевести гроші або посилання на підозрілу замітку чи відео, будь обережним: можливо, акаунт друга зламано, і тобі пише шахрай, а посилання веде на фішинговий сайт. Будь-яка інформація, залишена на такому сайті, потрапляє до рук шахраїв.

Що робити, якщо ти став жертвою інтернет-шахрайства:

1. **Зміни всі паролі і зв'яжися з адміністрацією сайту**, на якому відбулася крадіжка даних.
2. **Не втрачай часу**, чекаючи відповіді від служби підтримки, — звернися за допомогою до дорослих.
3. **Не намагайся боротися з шахраями самостійно**. Це досвідчені люди, які добре володіють ситуацією.

Як уникнути шахрайства і не стати жертвою фішингу

Прийоми шахраїв

Кібершахраї використовують підступні прийоми, які дозволяють впливати навіть на тих, кого не назвеш довірливими або наївними. Однак знаючи хитрощі шахраїв і критично оцінюючи те, що відбувається, ти зможеш протистояти маніпулюванню.

Вивчи, які прийоми використовують шахраї:

1. У повідомленні **міститься прохання чи загроза** не розголошувати його зміст третім особам.
2. Прямо чи опосередковано **запитується передача особистих даних і фінансової або секретної інформації** (паролів, PIN-кодів, номера банківської картки тощо).
3. **Копіюється дизайн та стилістика відомих брендів** у розрахунку на довіру до великих компаній.

4. **Щоб заглушити голос розуму, відбувається апеляція до сильних емоцій:**
 - загрози здоров'ю, безпеці рахунків та акаунтів;
 - обіцянки великої грошової вигоди;
 - неправдоподібно вигідні умови покупки або акції;
 - запити про пожертви від імені благодійних організацій.
5. **Використовується персональне звернення.**
6. **У наказовій формі пропонується зробити щось із таких дій:**
 - відповісти упродовж декількох днів;
 - не впустити привабливу пропозицію, яке діє всього тиждень;
 - терміново перейти за посиланням, інакше банківський рахунок або акаунт у соціальній мережі буде заблоковано назавжди.

Як реагувати на фішингові повідомлення?

1. Зверни увагу на **адресу відправника**: як правило, фішингові повідомлення надходять із незнайомих або підозрілих адрес.
2. **Перевір інформацію в листі**: подзвони, зайти на офіційний сайт, зроби запит у пошуковій системі.
3. Якщо повідомлення містить **загрозу для життя та здоров'я близьких людей**, зв'яжися з ними, щоб переконатися в їх безпеці. Подумай, де і з ким вони можуть зараз перебувати.
4. Пам'ятай: жоден **банк або офіційна особа НІКОЛИ не запросить** твоїх особистих даних, пересилання паролів або секретних кодів!
5. Подумай, **звідки незнайома людина могла отримати** твою персональну інформацію, і постарайся максимально обмежити доступ до неї.

6. Оціни **грамотність письма, логіку викладу**: як правило, в листі багато помилок, неточностей і протиріч.

— Якщо переконався, що повідомлення фішингове — видали його!

Також пам'ятай про те, що в більшості випадків правильніше не відкривати електронні повідомлення від незнайомих адресатів і відразу видаляти листи, у темі яких містяться пропозиції неправдоподібних акцій або інформація про те, що ти виграв несподіваний приз. Там можуть бути віруси, здатні пошкодити комп'ютер.

 attention!

Реклама

Інтернет не може існувати без реклами. Робота таких сервісів, як безкоштовні поштові скриньки, соціальні мережі, пошуковики, багато в чому забезпечується за рахунок коштів, отриманих від реклами.

Іноді реклама в Інтернеті може містити неправдиву інформацію або вести на небезпечні сайти. Тому стався до реклами обережно. Не клікай на заманливі картинки (вони на те й розраховані!), а інформацію рекламних повідомлень ретельно перевіряй.

Зі свого боку компанія Google розробила чіткі правила щодо реклами. Не дозволяється рекламувати сайти зі зловмисним ПЗ, підробленими товарами і неоднозначною платіжною моделлю.

І якщо Google знаходить шахрайське оголошення, то він не просто його блокує, а припиняє співпрацювати з рекламодавцем, який його розмістив.

Правила безпечних покупок онлайн

Інтернет виводить здійснення покупок на новий рівень. Наприклад, можна придбати довгоочікувану книжку в день виходу, встигнути купити класні джинси на розпродажі або влаштувати сюрприз другу — замовити на день народження подарунок із доставкою додому.

Але, користуючись послугами інтернет-магазинів, як і в реальному житті, слід дотримуватися певних правил:

1. Роби покупки в **великих інтернет-магазинах**, які добре зарекомендували себе на ринку.

2. Уважно читай **умови надання послуг**, а також усі документи, отримані під час оформлення замовлення, наприклад бланк замовлення, товарні накладні, рахунки тощо.
3. Перевір **реквізити продавця**, особливо якщо магазин не викликає довіри.
4. Запроси **підтвердження законності торговельної діяльності**, переконайся, що показаний знак якості або сертифікат є справжнім.
5. Не довіряй магазину **тільки тому, що сайт має гарний дизайн**.
6. Читай **відгуки покупців про магазин**, розміщені на **сторонніх сайтах**. Хоча виключити ймовірність того, що ті відгуки замовні, все одно не можна.

7. Дізнайся через пошуковик або за датою реєстрації домену, **як довго існує магазин.**
8. Порівняй ціни в різних інтернет-магазинах за допомогою сервісу «Price.ua». **Занадто низька ціна свідчить про підробки або недобросовісні наміри продавця.**
9. Уточни телефоном **кінцеву вартість товару і його доставки, умови виконання замовлення, можливість отримання касового чека.** Оціни рівень культури спілкування продавця.
10. Пам'ятай: **НІКОЛИ**, за жодних умов добropорядний продавець **не запитуватиме PIN-код банківської картки або пароль від акаунта.** Якщо це відбулося, відразу ж припини всі дії на сайті і зв'яжись із представниками банку, який випустив карту, для того щоб її заблокувати.

Ігри

Онлайн-ігри, як будь-яка розвага, приносять радість і піднімають настрій. Однак іноді гра із захоплення може перетворитися на залежність або інструмент маніпулювання.

Щоб цього не сталося, дотримуйся простих правил:

1. Уважно вивчи **угоду користувача**: які зобов'язання ти на себе береш, що чекає на тебе в самій грі і яких вкладень вона вимагатиме від тебе в майбутньому.
2. Дізнайся, що **думають про гру** інші користувачі, які проблеми в них виникають і як служба підтримки допомагає їх розв'язати.
3. Небезпечний сигнал, якщо під час гри **потрібна розсилка запрошень та інших повідомлень** твоїм друзям.

4. Якщо відчуваєш, що **тобі важко припинити гру і ти втрачаєш лік часу**, спробуй обмежити своє перебування в грі за допомогою будильника.
5. Якщо сценарій гри **передбачає витрату грошей** для переходу на інший рівень або регулярного відвідування сторінки гри, найрозумнішим буде припинити цю гру.
6. Якщо гра викликає злість, роздратування, втому або тобі важко припинити грати в неї, використовуй найрадикальніший та найефективніший метод: **видали ігровий акаунт і програму**.

Висновки

Інтернет-споживання може бути пов'язане із певними ризиками. Відповідальне ставлення до власної безпеки та розуміння основних прийомів інтернет-шахраїв допоможуть уберегтися від крадіжки особистих даних.

Дотримання секретності персональних даних, відмова від будь-яких форм взаємодії з незнайомими користувачами, критичне ставлення до отримуваних інтернет-повідомлень, повторна перевірка інформації — усе це має стати твоєю звичкою.

Перед здійсненням інтернет-покупок переконайся в надійності продавця. Вивчи інформацію про нього в Інтернеті, подивися відгуки, поспілкуйся телефоном. Усе ще сумніваєшся — спитай поради в дорослих.

Пам'ятай, онлайн-ігри, які ти так любиш, можуть містити приховані ризики та загрози. Не грай за правилами маніпуляторів! Якщо втрачаєш контроль над ситуацією, краще перестати грати в цю гру взагалі або видалити її. І рахунок у підсумку буде на твою користь!